

1. Referentie

Referentie	Van San, M. & Leerkens, A. (2001). <i>Criminaliteit en criminalisering. Allochtone jongeren in België</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Amsterdamse school voor sociaal wetenschappelijk onderzoek.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Ondanks het feit dat de meerderheid van de allochtone jeugd geen noemenswaardige problemen oplevert, baart het gedrag van een deel onder hen – zoals uit onderzoek in verschillende Europese landen blijkt – grote zorgen, hetgeen om een oplossing vraagt. Dit rapport vormt het verslag van een kwantitatieve analyse van de autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit in België en een kwalitatieve analyse van buurtrelaties waarin deze criminaliteit voor een deel is ingebed. Met beide deelonderzoeken wordt beoogd enige invulling te geven aan enkele lacunes in het Belgische onderzoek naar allochtone jeugdcriminaliteit. De analyses hebben naast een aantal afzonderlijke bevindingen ook enige gemeenschappelijke conclusies opgeleverd.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Politie & Justitie
Trefwoord(en)	Allochtonen, België, buurtrelaties, etniciteit, jeugdcriminaliteit, jeugddelinquentie

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Rapportage ten behoeve van de minister van Justitie.
Onderzoeker(s)	Van San, M. & Leerkens, A. De Amsterdamse School voor Sociaal wetenschappelijk Onderzoek is het onderzoeksinstituut (ASSR) Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen Universiteit van Amsterdam Adres: Kloveniersburgwal 48, 1012 CX, Amsterdam Tel: 020-5252262 Fax: 020-5252446 Url: http://www2.fmg.uva.nl/assr/ Email: assr@pscw.uva.nl

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Kwantitatief onderzoek van de autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit in België: - Wat is het absolute en relatieve aandeel van verschillende categorieën allochtone en autochtone jongeren in de geregistreerde jeugdcriminaliteit in België? - Welke nationaliteiten zijn oververtegenwoordigd en welke zijn ondervertegenwoordigd? - Voor welke typen delicten is er bij de verschillende nationaliteiten sprake van oververtegenwoordiging en voor welke is er sprake van ondervertegenwoordiging? - In hoeverre blijft over- of ondervertegenwoordiging bestaan na statistische controle voor leeftijd, woonplaats en geslacht? Kwalitatief en groepsdynamisch onderzoek van buurtrelaties waarin deze criminaliteit voor een deel is ingebed: - Doen zich vanuit de perspectieven van street level-professionals, buurtbewoners en
-----------------	---

	jongeren problemen voor in de buurt? - Doen zich vanuit de perspectieven van street level-professionals, buurtbewoners en jongeren problemen in verband met criminaliteit en overlast voor in de buurt? - Hoe verhoudt de beeldvorming omtrent jeugdcriminaliteit in de twee buurten zich tot de feitelijk geregistreerde criminaliteit? Wat valt op basis van de registraties te zeggen over de criminaliteit die in de twee buurten wordt gepleegd? Hoe verhoudt de criminaliteit in deze buurten zich tot de criminaliteit in Antwerpen en Brussel? Wat valt op basis van de registraties te zeggen over de delinquentie van jongeren uit de twee buurten? Hoe verhoudt die zich tot de delinquentie van jongeren uit Antwerpen en Brussel? - Hoe zijn de relaties tussen de diverse street level-professionals, de buurten in het algemeen en jongeren in het bijzonder te omschrijven? Hoe zijn de relaties tussen street level-professionals, de buurten in het algemeen en jongeren in het bijzonder te omschrijven? Hoe zijn de relaties tussen street level-professionals onderling te omschrijven? Welke consequenties hebben de relaties tussen de verschillende betrokken voor de criminaliteitsbestrijding in de twee buurten?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	De kwantitatieve analyse van de autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit is gebaseerd op de geregistreerde criminaliteit. Daarbij is gebruik gemaakt van twee informatiebronnen, die men aan elkaar heeft gekoppeld. De ene informatiebron is een politieke en wordt gevormd door het Algemeen Commando van de Rijkswacht. De andere informatiebron is een demografische. Dit is het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Om een beter inzicht te krijgen in de beeldvorming over criminaliteit in oude stadswijken van Belgische grote steden, is er een kwalitatief en groepsdynamisch onderzoek uitgevoerd. Het kwalitatief deel van het rapport behelst een <i>case-study</i> in twee oude stadswijken van Belgische grote steden. In overleg met de opdrachtgever werd ervoor gekozen om twee oude stadswijken in Brussel en Antwerpen met elkaar te vergelijken. Van januari tot april 2000 werden interviews gedaan met vijftig mensen in het Antwerpse Dokske. Vanaf april tot eind juli werden vijftig mensen in de Brusselse Chicagowijk bevestigd. De interviews werden uitgevoerd door drie interviewers. Informanten werden bevestigd aan de hand van een topiclijst. De informanten kregen echter wel de kans om zelf thema's aan te snijden die in hun ogen van belang waren. Alle gesprekken werden opgenomen op band. De interviews duurden gemiddeld twee uur en werden gehouden in het Nederlands, het Frans of het Engels. Interviews met volwassen buurtbewoners hadden meestal plaats bij hen thuis. De gesprekken met jongeren verliepen meestal in cafés, buurthuizen en op straat. De interviews met de professionals hadden plaats op hun werkplaats.
Onderzochte groep	Bij het kwantitatief onderzoek naar jeugdcriminaliteit werd onder jeugd verstaan: al die personen die ten tijde van het plegen van het delict ten minste 14 en maximaal 24 jaar oud waren. Er werden alleen jongeren uit Brussel, Antwerpen, Gent, Luik en Charleroi onderzocht. Voor wat het kwalitatieve deel betreft is er zoveel mogelijk naar gestreefd om verschillende groepen - mensen van verschillende etnische origine, opleiding, beroepsgroep en leeftijd - in het onderzoek te betrekken. Naast de buurtbewoners en de jongeren kwamen ook vijftien politieagenten aan het woord van het Antwerpse en Brusselse wijkteam. Gezien men op zoek was naar street level-professionals werd zowel in Brussel als in Antwerpen een politiefunctaris geïnterviewd. In totaal werden in Antwerpen interviews gedaan met zeven jongeren- en straatwerkers. In Brussel werden negen jongeren- en straatwerkers aan het woord gelaten.
Bereik	/

7. Resultaten

Kwantitatief onderzoek	Voor wat het kwantitatief onderzoek betreft is het zo dat zeker bij de huidige registratiemethoden, maar ook los daarvan, het niet altijd mogelijk is om autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit goed te onderzoeken. De vier voornaamste beperkingen bestaan ten eerste erin dat de analyses zijn gebaseerd op de geregistreerde criminaliteit,
------------------------	---

	ten tweede dat alleen is gekeken naar de nationaliteit van jongeren, ten derde de ernst van de delicten geen onderdeel van het onderzoek heeft uitgemaakt en ten vierde dat het onmogelijk was op een goede wijze rekening te houden met verschillen in sociaal-economische status tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Ondanks deze beperkingen kon worden vastgesteld dat er, net als voor andere West-Europese landen, ook voor België sterke aanwijzingen bestaan dat bevolkingsgroepen aanmerkelijk verschillen in de mate waarin en de wijze waarop zij bijdragen aan de jeugdcriminaliteit. Deze verschillen bestaan tussen autochtone en allochtone jongeren, maar ook tussen allochtone groepen onderling. Voort is aangetoond dat verschillen <i>tussen</i> bevolkingsgroepen in de aard en de omvang van de bijdrage aan de geregistreerde jeugdcriminaliteit vaak gepaard gaan met pregnante verschillen <i>binnen</i> bevolkingsgroepen, naar leeftijd en geslacht. Naast het feit dat voor ieder jaar slechts een minderheid van de onderzochte bevolkingsgroepen als verdachte van een delict wordt geregistreerd, vormt deze interne diversiteit een tweede reden waarom het niet is geoorloofd om aan een bepaald criminaliteitsniveau de naam van een gehele bevolkingsgroep te verbinden. Specificaties naar delicttype, leeftijd en geslacht zijn veelal opportuun. De aangetroffen diversiteit in de empirie is volgens de auteurs van een dergelijke aard dat de pogingen die tot dusverre zijn ondernomen om allochtone jeugdcriminaliteit in één verklaringsmodel te vatten, geforceerd aandoen. Iedere verklaring die vertrekt vanuit de veronderstelling dat allochtone jeugdcriminaliteit als eenvormig fenomeen kan worden opgevat, schiet in ieder geval te kort. Allochtone jeugdcriminaliteit behelst meer dan een achterstandsprobleem, is meer dan een gevolg van institutionele discriminatie en is meer dan een cultureel probleem. Soms is van een buitenproportioneel probleem in het geheel geen sprake.
Kwalitatief onderzoek	Ook de bevindingen van het kwalitatief onderzoek rechtvaardigen enige nuancering van het idee dat de allochtone jeugdcriminaliteit een maatschappelijk probleem zou vormen. Allochtone jeugdcriminaliteit blijkt althans niet het voornaamste probleem dat door buurtbewoners in de onderzochte wijken naar voren wordt gebracht. Zij verwijzen eerder naar de fysieke verloedering van de buurt, (onbegeleide) spelende kinderen en het 'rondhangen' van jongeren op straten en pleinen. Veel van de conflicten die ontstaan hebben te maken met wat sociologisch geduid zou kunnen worden als een strijd om de openbare ruimte. In de wijken blijkt een zekere etnische hiërarchie te bestaan. Sommige allochtone groepen zijn hoger geplaatst in de hiërarchie dan anderen of krijgen daarin juist een lagere plaats toebedeeld. De etnische hiërarchie bestaat niet slechts uit twee lagen, te weten een autochtone en een allochtone laag, maar uit meerdere. Niet alleen autochtone maar ook allochtone groepen erkennen het bestaan van een de etnische hiërarchie. Niet alleen distantiëren migranten zich van migranten uit andere etnische groepen, ook binnen een zelfde etnische groep nemen zij vaak distantie aan ten opzichte van elkaar, uit angst om door de anderen in status naar beneden te worden gehaald. Het onderling uitwisselen van verhalen over de vermeende criminaliteit van andere etnische groepen, ongeacht de persoonlijke ervaringen daaromtrent, is één van de manieren om de etnische hiërarchie te (be)vestigen en om statusverschillen te onderstrepen. De spanningen tussen etnische groepen die een verschillende plaats innemen in de etnische hiërarchie vinden een dramatisch hoogtepunt in de geladen discussie over allochtone (jeugd)criminaliteit. Ondanks het feit dat mensen ook nuanceringen aanbrengen - leden van een andere etnische groepen die men persoonlijk kent, worden dan vaak als uitzondering gezien - bestaan er wellicht tendensen tot veralgemenisering en overdrijving.
Gemeenschappelijke conclusies	Als tendensen tot criminalisering voor een deel zijn gebaseerd op de perceptie van deviant gedrag is het ook mogelijk dat deviant gedrag gedeeltelijk het gevolg is van de perceptie van criminalisering. Het is mogelijk dat door de interactie tussen beeldvorming over criminaliteit en de criminaliteit die feitelijk wordt gepleegd en geregistreerd, de allochtone jeugdcriminaliteit niet alleen in de beeldvorming en in de cijfers wordt uitgegroot, maar dat deze ook in werkelijkheid wordt versterkt. De consequentie van deze gedachte is dat de criminalisering van allochtone jongeren tegelijkertijd steun vindt in en steun geeft aan de criminaliteit die door een minderheid onder hen wordt gepleegd.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

Ondanks het feit dat de meerderheid van de allochtone jeugd geen noemenswaardige problemen oplevert, baart het gedrag van een deel onder hen – zoals uit onderzoek in verschillende Europese landen blijkt – grote zorgen, hetgeen om een oplossing vraagt. Dit rapport vormt het verslag van een kwantitatieve analyse van de autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit in België en een kwalitatieve analyse van buurtrelaties waarin deze criminaliteit voor een deel is ingebed.

De kwantitatieve analyse van de autochtone en allochtone jeugdcriminaliteit is gebaseerd op de geregistreerde criminaliteit. Daarbij is gebruik gemaakt van twee informatiebronnen, die men aan elkaar heeft gekoppeld. De ene informatiebron is een politieke en wordt gevormd door het Algemeen Commando van de Rijkswacht. De andere informatiebron is een demografische. Dit is het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Om een beter inzicht te krijgen in de beeldvorming over criminaliteit in oude stadswijken van Belgische grote steden, is er een kwalitatief en groepsdynamisch onderzoek uitgevoerd. Het kwalitatief deel van het rapport behelst een *case-study* in twee oude stadswijken van Belgische grote steden. In overleg met de opdrachtgever werd ervoor gekozen om twee oude stadswijken in Brussel en Antwerpen met elkaar te vergelijken.

Voor wat het kwantitatief onderzoek betreft is vastgesteld dat er, net als voor andere West-Europese landen, ook voor België sterke aanwijzingen bestaan dat bevolkingsgroepen aanmerkelijk verschillen in de mate waarin en de wijze waarop zij bijdragen aan de jeugdcriminaliteit. Deze verschillen bestaan tussen autochtone en allochtone jongeren, maar ook tussen allochtone groepen onderling. Voort is aangetoond dat verschillen *tussen* bevolkingsgroepen in de aard en de omvang van de bijdrage aan de geregistreerde jeugdcriminaliteit vaak gepaard gaan met pregnante verschillen *binnen* bevolkingsgroepen, naar leeftijd en geslacht. De aangetroffen diversiteit in de empirie is volgens de auteurs van een dergelijke aard dat de pogingen die tot dusverre zijn ondernomen om allochtone jeugdcriminaliteit in één verklaringsmodel te vatten, geforceerd aandoen.

Ook de bevindingen van het kwalitatief onderzoek rechtvaardigen enige nuancering van het idee dat de allochtone jeugdcriminaliteit een maatschappelijk probleem zou vormen. Allochtone jeugdcriminaliteit blijkt althans niet het voornaamste probleem dat door buurtbewoners in de onderzochte wijken naar voren wordt gebracht. Zij verwijzen eerder naar de fysieke verloederdheid van de buurt, (onbegeleide) spelende kinderen en het 'rondhangen' van jongeren op straten en pleinen. Veel van de conflicten die ontstaan hebben te maken met wat sociologisch geduid zou kunnen worden als een strijd om de openbare ruimte. In de wijken blijkt een zekere etnische hiërarchie te bestaan. De etnische hiërarchie bestaat niet slechts uit twee lagen, te weten een autochtone en een allochtone laag, maar uit meerdere. Niet alleen autochtone maar ook allochtone groepen erkennen het bestaan van een etnische hiërarchie. Niet alleen distantiëren migranten zich van migranten uit andere etnische groepen, ook binnen een zelfde etnische groep nemen zij vaak distantie aan ten opzichte van elkaar, uit angst om door de anderen in status naar beneden te worden gehaald. De spanningen tussen etnische groepen die een verschillende plaats innemen in de etnische hiërarchie vinden een dramatisch hoogtepunt in de geladen discussie over allochtone (jeugd)criminaliteit. Ondanks het feit dat mensen ook nuanceringen aanbrengen - leden van een andere etnische groep die men persoonlijk kent, worden dan vaak als uitzondering gezien - bestaan er wellicht tendensen tot veralgemenisering en overdrijving.

Tot slot wordt er op gewezen dat gezien tendensen tot criminalisering voor een deel zijn gebaseerd op de perceptie van deviant gedrag, het ook mogelijk is dat deviant gedrag gedeeltelijk het gevolg is van de perceptie van criminalisering. Het is mogelijk dat door de interactie tussen beeldvorming over criminaliteit en de criminaliteit die feitelijk wordt gepleegd en geregistreerd, de allochtone jeugdcriminaliteit niet alleen in de beeldvorming en in de cijfers wordt uitvergroot, maar dat deze ook in werkelijkheid wordt versterkt. De consequentie van deze gedachte is dat de criminalisering van allochtone jongeren tegelijkertijd steun vindt in en steun geeft aan de criminaliteit die door een minderheid onder hen wordt gepleegd.